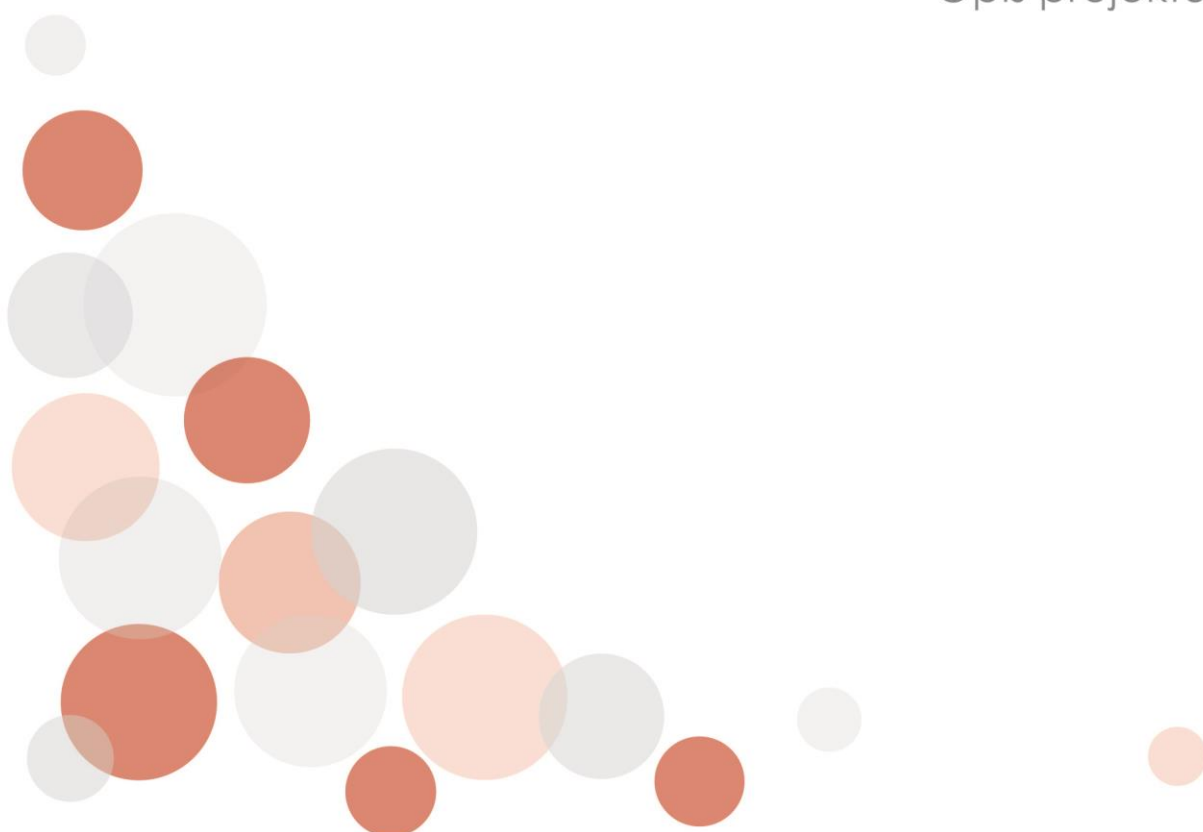

Anna Olczak

Szkoła moim przyjacielem

O efektywnej współpracy
poradni psychologiczno-pedagogicznej
ze szkołą

Opis projektu

Tekst: **Anna Olczak**

psycholog, certyfikowany realizator programu „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców”,
mediator, dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 w Gdańsku

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 1

ul. Obywatelska 1

80-259 Gdańsk

tel. (58) 341 87 58

www.poradniapp1.pl

Konsultacja merytoryczna

Jolanta Rafał-Łuniewska, Katarzyna Stępnia

Redakcja i korekta

Elżbieta Gorazińska

Projekt okładki, redakcja techniczna i skład

Barbara Jechalska

Warszawa 2017

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji

Creative Commons – Uznanie Autorstwa – Użycie Niekommercyjne (CC-BY-NC)

Ośrodek Rozwoju Edukacji

Aleje Ujazdowskie 28

00-478 Warszawa

tel. 345 37 00

www.ore.edu.pl

Spis treści

1. Informacja o projekcie	4
2. Cele i odbiorcy działań	5
3. Zastosowane formy zajęć aktywizujących	6
4. Osiągnięte efekty	9
5. Wnioski z realizacji projektu	10

1. Informacja o projekcie

Projekt „Szkoła moim przyjacielem” był realizowany w województwie pomorskim w 2015 roku. Wpisywał się w cel główny Rządowego Programu na lata 2014–2016 „Bezpieczna i Przyjazna Szkoła”, dotyczącego zwiększenia skuteczności działań wychowawczych i profilaktycznych na rzecz bezpieczeństwa i tworzenia przyjaznego środowiska w szkołach i placówkach. Projekt stanowił także odzwierciedlenie celu szczegółowego nr 1 programu „Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska szkoły i placówki”.

Projekt „Szkoła moim przyjacielem” był realizowany poprzez:

- budowanie pozytywnych relacji społecznych;
- rozwijanie kompetencji społecznych uczniów oraz wspieranie prawidłowego rozwoju osobowości dzieci i młodzieży;
- rozwijanie potencjału szkół i placówek w zakresie bezpiecznego funkcjonowania uczniów w szkole, w tym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;
- rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli/wychowawców i rodziców.

Projektem została objęta Szkoła Podstawowa nr 23 w Gdańsku, która od lat pozostaje w rejonie działania gdańskiej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1. W związku z powyższym potrzeby i problemy środowiska szkolnego są znane i na bieżąco diagnozowane, m.in. poprzez stały kontakt z pedagogiem i dyrektorem placówki, obserwację uczniów, badania psychologiczne i pedagogiczne oraz wydawanie orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego. Dodatkowo Poradnia nr 1 prowadzi *Kartę Potrzeb Szkoły*, gdzie na bieżąco odnotowuje zapotrzebowanie uczniów na pomoc psychologiczno-pedagogiczną.

Analiza środowiska społecznego, z którego pochodzą uczniowie uczęszczający do objętej projektem szkoły, wskazuje na dużą liczbę rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie (MOPR), rodzin niepełnych, pozostających pod nadzorem kuratora, dotkniętych bezrobociem, uzależnieniami i innymi problemami.

Ponadto analiza potrzeb sygnalizowanych przez placówki oświatowe z rejonu działania Poradni nr 1 wykazała, że ze Szkoły Podstawowej nr 32 płynie największa liczba zgłoszeń dotyczących trudnych zachowań, przejawów agresji, sytuacji konfliktowych – tym samym właśnie ta szkoła przejawia największe zapotrzebowanie na pomoc psychologiczno-pedagogiczną. W związku z tym dokonano dodatkowej, szczegółowej diagnozy potrzeb szkoły.

Okazały budynek z czerwonej cegły – siedziba Szkoły Podstawowej nr 23 w Gdańsku, w której realizowany był projekt „Szkoła moim przyjacielem”

Diagnoza aktualnych problemów i potrzeb, przeprowadzona w szkole w 2015 roku, m.in. w formie rozmów z dyrektorem, pedagogiem i nauczycielami, wykazała w klasach młodszych znaczący wzrost liczby uczniów z zaburzeniami rozwojowymi, posiadających opinię bądź orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Stwierdzono, że zwiększyła się również liczba dzieci z trudnościami w funkcjonowaniu społecznym i edukacyjnym. Szczególnych problemów przysparzali nauczycielom uczniowie z zaburzonym zachowaniem i agresywni. Wśród nich były dzieci posiadające orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na zagrożenie niedostosowaniem społecznym. W wyniku diagnozy po raz pierwszy od wielu lat utworzono w szkole klasę integracyjną.

Liczba problemów, występujących w omawianym okresie w Szkole Podstawowej nr 32, wymagała podjęcia dodatkowych działań, interwencji oraz kompleksowej pomocy. Niezbędne wydawały się stała dostępność na terenie szkoły pomocy psychologiczno-pedagogicznej, wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji, a także działania zmierzające do poprawy funkcjonowania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, szczególnie z zaburzeniami zachowania. Zaplanowane działania miały też na celu ogólne polepszenie klimatu w szkole i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa uczniów.

Znajomość środowiska szkolnego umożliwiła łatwe zidentyfikowanie czynników chroniących. Większość nauczycieli, dyrekcja oraz pedagog szkolny to osoby zaangażowane w działania na rzecz szkoły, otwarte na podnoszenie swoich umiejętności i kompetencji, gotowe do wprowadzania zmian. Dodatkowym i istotnym czynnikiem ułatwiającym zmiany, a potem obserwację i monitorowanie ich trwałości, była mała liczebność uczniów w szkole.

2. Cele i odbiorcy działań

Zgodnie z założonymi celami bezpośrednimi **adresatami projektu byli uczniowie**. To ich dobre funkcjonowanie społeczne i edukacyjne w szkole, ich poczucie bezpieczeństwa, prawidłowy rozwój i zadowolenie z przebywania na terenie szkoły były dla nas najważniejsze. W ramach projektu zostali objęci wsparciem również **rodzice i nauczyciele oraz kuratorzy i asystenci rodziny** – jako osoby szczególnie ważne dla rozwoju dziecka i w dużym stopniu odpowiedzialne za tworzenie bezpiecznego klimatu, również w szkole.

Łącznie w projekcie wzięło udział 238 osób. Całkowity koszt finansowy zadania wyniósł 15 139,00 zł, co w przeliczeniu na osobę wyniosło 63,61 zł.

Na podstawie posiadanej wiedzy i doświadczenia uznano, że ważnymi czynnikami wpływającymi na atmosferę i poczucie bezpieczeństwa w szkole są:

- umiejętności komunikowania się w relacji nauczyciel – uczeń, nauczyciel – rodzic;
- relacje rówieśnicze, a w szczególności wzajemna akceptacja, tolerancja i dobra integracja zespołów klasowych;
- umiejętności asertywne i radzenie sobie ze stresem;
- kompetencje uczniów chroniące ich przed zachowaniami ryzykownymi;

- dbałość o wszechstronny rozwój uczniów, zwłaszcza przejawiających specjalne potrzeby edukacyjne;
- wyeliminowanie bądź zmniejszenie trudności edukacyjnych i rozwojowych;
- umiejętności wychowawcze rodziców, umożliwiające jak najlepsze wspieranie rozwoju dzieci oraz ułatwiające pomoc w radzeniu sobie z trudnymi sytuacjami, w tym szkolnymi.

Mając na uwadze powyższe czynniki, w projekcie „Szkoła moim przyjacielem” zaplanowano działania uwzględniające następujące zadania Rządowego Programu:

- 1) *Prowadzenie zajęć integrujących w klasach, w szczególności w klasach początkowych każdego etapu edukacyjnego, oraz w grupach wychowawczych.*
- 2) *Organizowanie i udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkołach/placówkach dla uczniów, wychowanków, rodziców, nauczycieli, wychowawców.*
- 3) *Doskonalenie kompetencji nauczycieli/wychowawców umożliwiających budowanie pozytywnych relacji z uczniami/wychowankami i ich rodzicami, w tym kompetencji z zakresu komunikacji interpersonalnej.*
- 4) *Doskonalenie kompetencji nauczycieli/wychowawców z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów/wychowanków ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym.*
- 5) *Upowszechnianie programów edukacyjnych i szkoleń rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców.*

Projekt realizowano na terenie szkoły. **W wykonywanie zadań zostało zaangażowane całe środowisko szkolne.** Nauczyciele i wychowawcy klas, znający problemy swoich uczniów, wskazywali dzieci z klas zero, które wymagały działań wspierających ich rozwój. Wychowawcy klas czwartych i szóstych oraz pedagog szkolny pomagali w doborze tematyki psychologicznych zajęć warsztatowych. Całe grono pedagogiczne uczestniczyło w indywidualnych konsultacjach, umożliwiających omówienie trudności poszczególnych uczniów lub klas objętych działaniami w ramach projektu. Pracownicy obsługi ułatwili realizację zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców, pozostając w szkole w godzinach wieczornych.

Do udziału w projekcie zostali zaproszeni kuratorzy, asystenci rodziny, pracownicy MOPR-u, którzy uczestniczyli w warsztatach poświęconych rozwiązywaniu konfliktów, mediacjach, a także w zajęciach „Szkoła dla Wychowawców – w pigułce”.

3. Zastosowane formy zajęć aktywizujących

Działania realizowane w ramach projektu miały głównie charakter **zajęć warsztatowych**. Adresowane były do uczniów, nauczycieli i rodziców. Z naszego poradnianego doświadczenia wynikało, iż ta forma zajęć aktywizujących stanowi najbardziej skuteczną metodę

uzyskiwania oczekiwanych efektów i jest zarazem atrakcyjna dla uczestników. Oprócz warsztatów prowadzone były **obserwacje uczniów w środowisku szkolnym oraz indywidualne konsultacje dla nauczycieli.**

W szkole zrealizowano następujące zajęcia warsztatowe:

Zajęcia wspierające rozwój uczniów z klas zero i pierwszych

W zajęciach uczestniczyli uczniowie z problemami edukacyjnymi lub emocjonalnymi. Podczas zajęć z książką rozwijali zainteresowania czytelnicze, mieli również możliwość wykonywania atrakcyjnych ćwiczeń poprawiających sprawność grafomotoryczną ręki, korygujących chwyt narzędzia pisarskiego, usprawniających ważne w nauce pisanie i czytania funkcje percepcyjno-motoryczne, wzmacniali także poczucie własnej wartości.

Uczniowie podczas zajęć edukacyjno-terapeutycznych

Warsztaty integracyjne dla uczniów klas pierwszych i czwartych

Uczniowie, dzięki proponowanym przez prowadzących zabawom i ćwiczeniom, mogli się lepiej poznać, porozmawiać o swoich zainteresowaniach i problemach oraz ćwiczyć umiejętność współdziałania podczas pracy w grupach.

Warsztaty rozwijające umiejętności psychologiczne i społeczne dla uczniów klas czwartych, piątych i szóstych

Podczas zajęć uczniowie mogli nauczyć się rozwiązywania konfliktów i funkcjonowania w trudnych sytuacjach, poznać podstawy asertywności, ćwiczyć umiejętności akceptacji i tolerancji dla inności oraz okazywania sobie szacunku.

Uczniowie podczas zajęć warsztatowych rozwijających umiejętności społeczne

Zajęcia warsztatowe dla nauczycieli – rozwiązywanie konfliktów, mediacje i negocjacje

Nauczyciele mieli możliwość poznania sposobu rozwiązywania sytuacji konfliktowych metodą „bez porażek” oraz podstaw mediacji i warunków jej stosowania.

Zajęcia warsztatowe dla nauczycieli dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole

Nauczyciele poznali przepisy prawa oświatowego, ważne w procesie organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w szkole, oraz praktyczne aspekty jej organizowania, zasady wydawania przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego i indywidualnego nauczania. Szczególnie istotne dla nauczycieli było poznanie metod i sposobów pracy z uczniem z zaburzonym zachowaniem, w tym nadpobudliwym psychoruchowo.

„Szkoła dla Wychowawców – w pigułce”

Podczas warsztatów nauczyciele nabywali umiejętności lepszego komunikowania się z uczniami, poznali bariery w komunikacji i sposoby ich unikania oraz metody radzenia sobie z emocjami uczniów i skutecznego zachęcania ich do współpracy.

„Szkoła dla Rodziców – w pigułce”

Rodzice poznali sposoby radzenia sobie z trudnymi emocjami dziecka, dowiedzieli się, jak należy zachęcać dzieci do współpracy i samodzielności, oraz nabyli umiejętności modyfikowania ich zachowań poprzez konsekwentne działanie i umiejętne chwalenie.

Pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej nr 1 podczas zajęć warsztatowych dla rodziców „Szkoła dla Rodziców – w pigułce”

Wszystkie zajęcia warsztatowe finalizowano uzyskaniem informacji zwrotnej od uczestników, którzy na zakończenie projektu wypełniali ankietę ewaluacyjną.

4. Osiągnięte efekty

Sprawną realizacją projektu „Szkoła moim przyjacielem” przyczyniła się do osiągnięcia wszystkich zaplanowanych celów oraz dała rezultaty ilościowe i jakościowe.

Łącznie w projekcie wzięło udział 238 osób, w tym:

- 6 dzieci z klas zero;
- 59 dzieci z klas pierwszych;
- 41 dzieci z klas czwartych;
- 35 dzieci z klas piątych;
- 36 dzieci z klas szóstych;
- 32 nauczycieli;
- 29 rodziców, kuratorów i asystentów rodzin.

Zrealizowano:

- 24 h zajęć wspierających dzieci z klas zero;
- 24 h zajęć wspierających dzieci z klas pierwszych;
- 6 h warsztatów integracyjnych dla klas pierwszych;
- 4 h warsztatów integracyjnych dla klas czwartych;
- 12 h warsztatów rozwijających umiejętności psychologiczne dla klas czwartych, piątych i szóstych;
- 12 h warsztatów dla nauczycieli;
- 9 h warsztatów dla rodziców;
- 8 h obserwacji uczniów w klasach;
- 10 h konsultacji indywidualnych dla nauczycieli.

Ewaluacji projektu dokonano na podstawie badań ankietowych wśród nauczycieli i rodziców, prowadzonych zarówno w czasie trwania projektu – po zakończeniu każdego zadania – oraz w wyniku obserwacji efektów całości projektu.

Biorąc pod uwagę zebrane informacje zwrotne, stwierdzono:

- Nauczyciele i pracownicy instytucji współpracujących ze szkołą odnotowali wzrost swoich kompetencji wychowawczych. Szczególnie ważna ich zdaniem jest poprawa komunikacji z uczniami i rodzicami, a także umiejętności pracy z uczniem z zaburzonym zachowaniem.
- Rodzice uczniów, uczestniczący w warsztatach, wskazywali na rozwój umiejętności radzenia sobie z emocjami dzieci oraz poprawę relacji z nimi.
- Zdaniem nauczycieli poprawiła się integracja zespołów klasowych, a uczniowie wykazują więcej akceptacji, zrozumienia i współdziałania.
- Uczniowie również zwrócili uwagę na wzajemną akceptację i lepszą komunikację.

- Nastąpił rozwój kompetencji poznawczych oraz usprawnienie funkcji percepcyjno-motorycznych u uczniów klas zero i pierwszych, u których rodzice dostrzegli znaczącą poprawę.

Dodatkowo uczestnicy projektu zwracali uwagę na ciekawą formę zajęć oraz wysokie kompetencje osób prowadzących.

5. Wnioski z realizacji projektu

Ścisła współpraca Szkoły Podstawowej nr 32 z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 pozwala na monitorowanie efektów zrealizowanego projektu oraz udzielanie rekomendacji do dalszych działań utrwalających jego rezultaty.

Stały kontakt rodziców i nauczycieli z poradnią, także po zakończeniu projektu, umożliwia utrzymywanie uzyskanych u dzieci rezultatów terapeutycznych. Rodzice i nauczyciele mają też sposobność otrzymania wsparcia i wskazówek do działania na wypadek pogorszenia, kryzysu bądź pojawiających się trudności. Osoby zainteresowane mogą wzmacniać osiągnięte efekty dzięki udziałowi w różnorodnych formach zajęć realizowanych na terenie poradni.

Rodzicom zaoferowano możliwość podnoszenia kompetencji wychowawczych poprzez uczestnictwo w pełnym cyklu programów „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców, cz. I, cz. II”, „Rodzeństwo bez Rywalizacji”, cz. III. i „Nastolatek”. Mogą oni uzyskać dodatkowe porady, brać udział w terapii rodzinnej, a dziecko może być poddane pogłębionej diagnozie psychologiczno-pedagogicznej lub jeśli zajdzie potrzeba – skorzystać z terapii indywidualnej bądź grupowej.

Projekt „Szkoła moim przyjacielem”, realizowany w Szkole Podstawowej nr 32, miał charakter innowacyjny dzięki objęciu tej placówki oświatowej kompleksową pomocą psychologiczno-pedagogiczną, skierowaną zarówno do dzieci, rodziców, jak i nauczycieli, oraz prowadzeniu pomocy na terenie szkoły.

Kierując tak szeroką ofertę bezpośrednio do odbiorcy, przyjęliśmy założenie zrealizowania nie tylko zaplanowanych celów, postanowiliśmy również zachęcić i zmotywować rodziców i nauczycieli do korzystania z innych proponowanych przez poradnię form pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

Realizatorom projektu zależało na wzbudzeniu ważnej naszym zdaniem refleksji, że przyjazny klimat panujący w szkole, pozytywny stosunek uczniów do szkoły i nauki, poczucie bezpieczeństwa dzieci i młodzieży zależą w znacznym stopniu od osób dorosłych – rodziców i nauczycieli.

Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
tel. 22 345 37 00, fax 22 345 37 70
e-mail: sekretariat@ore.edu.pl

www.ore.edu.pl

